

Knižnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch



Lev Nikolajevič TOLSTOJ

Bibliografický leták pri príležitosti 180. výročia narodenia spisovateľa

December 2008

Lev Nikolajevič TOLSTOJ

Lev Nikolajevič Tolstoj sa narodil 9. septembra 1828 v Jasnej Polane, na dedičnom grófstve rodiny Tolstých. Nakoľko mu v krátkom čase umrela matka a o niekoľko rokov na to aj otec, presťahoval sa v roku 1837 do Moskvy. V roku 1844 bol prijatý na Kazanskú univerzitu, na katedru orientalistiky so zámerom pripraviť sa na diplomatickú kariéru. Po roku prestúpil na právnickú fakultu, ale už v roku 1847 sa vracia do Jasnej Polany, ktorú zdedil po rodičoch.

V roku 1851 vydal svoju literárnu prvotinu s názvom **„Príbeh cigánskeho života“**. Neskôr napísal poviedku **„Včerajší príbeh“**, ale v mysli si už pripravoval projekt veľkého literárneho diela s názvom **„Štyri etapy vývoja“**.

V roku 1852 nastúpil do armády ako junker a zúčastnil sa bojov na Kaukaze, kde napísal poviedku s vojenskou tematikou **„Nájazd“**. V časopise *Sovremennik*, ktorý redigoval Nekrasov mu začal vychádzať **„Príbeh môjho detstva“**. Pre veľký úspech u širokej verejnosti a literárnej kritiky začal písať ďalší diel pod názvom **„Chlapčensvo“**, ktorý dokončil v roku 1854. Medzitým vydal krátke poviedky ako **„Štáfárovo ráno“**, **„Rúbanie dreva“** a začal pracovať na novele **„Kozáci“**.

V roku 1854 bol Tolstoj vojensky povýšený a preložený ku Krymskej armáde, ktorá bránila Sevastopol obliehaný anglo-francúzskymi vojskami. Tu vytvoril cyklus poviedok pod názvom **„Sevastopolské rozprávky“** a začal pracovať na záverečnej časti svojej autobiografickej trilógie s názvom **„Junošstvo“**, ktorú dokončil v roku 1856. V celej tejto kompozícii sa prejavil ako skvelý majster opisu skutočností a dejov a vynikajúci psychológ a filozof.

V roku 1855 sa v Petrohrade stretol s významnými literátmi vtedajšieho Ruska, napr. s Turgenevom, Nekrasovom, Gončarovom, Saltykovom-Ščedrínom a Ostrovským, ktorí nešetřili pochvalnými superlatívami na adresu jeho literárneho majstrovstva.

V rozpätí rokov 1856 – 1858 napísal Tolstoj celý rad skvelých poviedok a noviel ako **„Metelica“**, **„Omilostený“**, **„Dvaja husári“**, **„Vzdialený revír“**, **„Albert“** a **„Tri smrti“**. Podnikol viacero stáží v západoeurópskych krajinách a na jednej z nich napísal poviedku **„Luzern“**.

V období rokov 1859 až 1861 pracoval na románe **„Rodinné šťastie“** a na románe **„Dekabristi“**, ktorý sa stal osnovou veľkolepého románu **„Vojna a mier“**. Napísal tiež známu novelu **„Polikuška“**.

Nakoľko začal pracovať s deťmi roľníkov zo svojej i z príslušných gubernií, začal ako samouk študovať pedagogiku. V roku 1962 sa Tolstoj oženil s osemnásťročnou **Sofiou Andrejevovou Bersovou**, s ktorou mali spolu 13 detí.

V roku 1863 vydal niekoľkonásobne prepracovanú veľkolepú historickú epopeju ruského národa s názvom „**Vojna a mier**“. Zobrazil v nej život jednej generácie ruskej spoločnosti zo začiatku 19. storočia a realisticky zobrazil najznámejšie postavy tých čias – cisára Napoleona a generála Kutuzova. Nakoľko mal román popri veľkom úspechu aj svojich kritikov, Tolstoj uverejnil v časopise Russkij archiv vysvetľujúci článok s názvom „**Tolstého niekoľko slov o knižke Vojna a mier**“, ktorý sa stretol so značne pozitívnym ohlasom.

Po roku 1870 sa vrátil k pedagogickej činnosti a pre deti v Jasnej Poľane a príslušných guberniách vydal knižky „**Azbuka**“ a „**Nová azbuka**“.

V rokoch 1875 až 1877 napísal ďalší svetoznámy román „**Anna Karenina**“, ktorého hlavnou myšlienkou bola myšlienka rodiny a konflikt šľachty odtrhnutej od ostatného prostredia.

V roku 1881 sa Tolstoj presťahoval aj s rodinou do Moskvy, ale zostal literárne činný. Napísal poviedku „**Čím ľudia žijú**“, filozoficko-teologické traktáty pod názvom „**V čom je moja viera**“ a „**Spoveď a nábožensko-filozofické traktáty**“, v ktorých vysvetľuje základy svojho filozofického učenia a svetonázoru. S pomocou V. G. Čeretkova založil ľudové vydavateľstvo pre široké masy čitateľov pod názvom „**Posrednik**“. Pre toto vydavateľstvo napísal v rokoch 1884 až 1886 celý rad poviedok a noviel, napr. „**Bláznove zápisky**“, „**Smrť Ivana Ilijča**“, „**Dvaja bratia a zlato**“, „**Ilias**“, „**Kde je láska tam je aj Boh**“, „**Dvaja starci**“, „**Rozprávka o hlupákovi Ivanovi**“ a „**Sviečka**“. V rokoch 1886 až 1890 sa prejavil ako dramatik a napísal drámu „**Vláda tmy**“ a komédiu „**Plody osvety**“. Pokračoval však aj v písaní noviel, známe sú „**Falošný kupón**“, „**Otec Sergij**“ a „**Diabol**“.

Pozoruhodným dielkom bola „**Kreutzerova sonáta**“ vydaná v roku 1891, v ktorej sa ešte viac prehĺbil jeho rozpor so spoločnosťou, z ktorej pochádzal. V roku 1889 začal písať „**Koňovský príbeh**“, ktorý sa stal základom pre jeho ďalší svetoznámy román „**Vzkriesenie**“, ktorý dokončil v roku 1899. V tomto románe pranieroval morálku a mravné hodnoty vtedajšej ruskej buržoázie.

Z obdobia po roku 1900 sa stali pozoruhodnými dráma „**Živá mŕtvola**“ a novela „**Hadži Murat**“, v ktorej sa vrátil k bojom s kaukazskými horalmi. V roku 1902 bol exkomunikovaný z pravoslávnej cirkvi a vrátil sa do Jasnej Poľany.

V poslednej dekáde svojho života zaujal už len krátkymi poviedkami „Po bále“, „Za čo?“, „Božské a ľudské“, „Niet na svete vinníkov“, „Kto je vrah“, „P.Kudriaš“, „Rozhovor s pocestným“ a črtou „Piesne na dedine“. Pozoruhodná bola poviedka „Chodinka“, ktorá zachytáva obraz, ako ľudia na cárskych oslavách na chodinskom poli po sebe šliapali kvôli milodarom.

Lev Nikolajevič Tolstoj **umrel 20. novembra 1910** na stanici Astapovo po krátkom zápale pľúc a bol pochovaný v Jasnej Polane. V Moskve má zriadené múzeum v dome, kde býval. Tolstého realistická, filozoficko-psychologická próza a divadelná tvorba ovplyvnili vývoj svetovej literatúry a patria k vrcholom kritického realizmu 20. storočia.

Tento bibliografický leták vydáva Knižnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch pri príležitosti 180. výročia narodenia spisovateľa. Obsahuje abecedne radené, neanotované záznamy o knihách autora, ktoré sa nachádzajú v fonde úseku beletrie Rodinnej knižnice KAB.

Záznamová časť:

Knihy v slovenskom a českom jazyku:

1. Anna Karenina I. – II. . Z rus. orig. prel. M. Klimová. Bratislava : SVKL , 1956. 477 s.
2. Diabol. Z rus. orig. prel. R.Dvořáková. Bratislava : Tatran , 1971. 320 s.
3. Detstvo, chlapčensstvo, junosťvo. Bratislava : Tatran , 1952. 617 s.
4. Hadži Murat. Z rus. orig. Prel. R.Dvořáková-Žižarová. 1.vyd. Bratislava : Mladé letá , 1974. 167 s.
5. Chlieb. Martin : Matica slovenská , 1951. 306 s.
6. Ivan Sudarev a jiné prózy. Z rus. orig. Přel. Z.Hanzlová. 1.vyd. Praha : Má j, 1946. 235 s.

7. Kozáci.
Bratislava : SVKL , 1964. 210 s.
8. Kreutzerova sonáta. Rodinné šťastie. Z rus.orig.prel.
R.Žiaranová-Dvořáková. Ilustr. D.Štupiak. 1.vyd.
Bratislava : Pravda , 1984. 216 s.
9. Po bále a iné prózy. Z.rus.orig.prel. R.Dvořáková-Žiaranová.
1.vyd.
Bratislava : SVKL , 1961. 316 s.
10. Poviedky.
Bratislava : Tatran , 1952. 548 s.
11. Sevastopolskí hrdinovia.
Bratislava : Obroda , 1951. 210 s.
12. Štyri pokolenia.
Martin : Matica slovenská , 1951. 180 s.
13. Vláda tmy alebo Pazúrik uviazne a vtáčik zahynie. Dráma
v piatich dejstvách. Z rus.orig.prel. D.Rapantová.
Bratislava : SVKL , 1961. 242 s.
14. Vojna a mier I. Z rus.orig.prel. R. Dvořáková-Žiaranová. 1.vyd.
Bratislava : Tatran , 1980. 390 s.
15. Vojna a mier II. Z rus.orig.prel. R. Dvořáková-Žiaranová. 1.vyd.
Bratislava : Tatran , 1980. 416 s.
16. Vojna a mier III. Z rus.orig.prel. R. Dvořáková-Žiaranová.
1.vyd.
Bratislava : Tatran , 1980. 442 s.
17. Vojna a mier IV. Z rus.orig.prel. R. Dvořáková-Žiaranová.
1.vyd.
Bratislava : Tatran , 1980. 384 s.
18. Výbor z díla I. – II.
Praha : Svoboda , 1952. 493 s.

19. Vzkříšení.
Praha : SNKLU , 1961.

Knihy v ruskom originále:

1. Detstvo. Otročestvo. Junosť.
Moskva : Detskaja literatura , 1970. 349 s.
2. Izbrannoje.
Leningrad : Lenizda t, 1976. 664 s.
3. Kazaki.
Moskva : Chudožestvennaja literatura , 1981. 350 s.
4. Povesti i rasskazy 1872 – 1906.II.
Moskva : Chudožestvennaja literatura , 1974. 512 s.
5. Sevastopolskije rasskazy. Polikuška. Cholstomer. Choziajin i raboťčik. Posle bala. Chadži Murat. Za čto?
Moskva : Moskovskij raboťij , 1971. 406 s.
6. Smerť Ivana Iljiča.
Moskva : Chudožestvennaja literatura , 1973. 254 s.
7. Vojna i mir I. – II.
Moskva : Chudožestvennaja literatura , 1979. 653 s.
8. Vojna i mir III. – IV.
Moskva : Chudožestvennaja literatura , 1979. 635 s.
9. Voskresenie.
Moskva : Chudožestvennaja literatura , 1978. 397 s.

Knihy v maďarskom jazyku:

1. Bál után. Elbeszélések. Ford. Lányi, S – Németh, L – Szöllösy, K. 1.kiad.
Budapes t: Szépirodalom Könyvkiadó , 1978. 327 ol.

2. Feltámadás. Ford. Szöllősy, K. 4. kiad.
Bratislava : SVKL , 1964. 514 ol.
3. Golgota I. – II.
Budapest : EK , 1961. 947 ol.
4. Háború és béke 1. Ford. Makai Imre. 1.kiad.
Budapest : Európa Könyvkiadó , 1971. 775 ol.
5. Háború és béke 2. Ford. Makai Imre. 1.kiad.
Budapest : Európa Könyvkiadó , 1971. 791 ol.
6. Hadzsi Murat. Ford. Szöllősy Klára. Ilustr. Nagy András. 1.kiad.
Budapest : Magyar Helikon , 1980. 160 ol.
7. Három halál. Elbeszélések. Ford. Szöllősy Klára. 1. kiad.
Szentendre : Interpopulart Könyvkiadó , 1995. 85 ol.
8. Hóvirág.
Budapest : Szikra , 1949.
9. Ivan Iljics halála. Elbeszélések. Ford. Németh László és Szöllősy Klára. 6. kiad.
Budapest : Európa Könyvkiadó , 1986. 242 ol.
10. Kenyér.
Bratislava : MK , 1951.
11. Kozákok. Ford. Szöllősy Klára. 1.kiad.
Bratislava : SVKL , 1960. 281 ol.
12. Levelek Naplójegyzetek 1847 – 1910.
Budapest : Magyar Helikon , 1967. 1075 ol.
13. Lev Tolsztoj művei. /2/
Budapest : Magyar Helikon , 1965. 792 ol.
14. Mesék.
Bratislava : SVKL , 1959. 79 ol.

15. Művei 3.
Budapest : Magyar Helikon , 1965. 982 ol.
16. Polikuska. Ford. Szöllősy Klára.
Budapest : SzK , 1968. 128 ol.
17. Regények és elbeszélések.
Budapest : UMK , 1956. 791 ol.
18. Szevasztopol. Ford. Tábor, V. 1.kiad.
Budapest : Zrínyi Kiadó , 1990. 228 ol.
19. Úr és szolgája.
Budapest : Guttenberg. 206 ol.

Použitá literatúra:

1. Encyklopédia
Encyklopédia spisovateľov sveta. 3. vyd.
Bratislava : Obzor , 1978. 648 s.
2. Šklovskij, Viktor Borisovič
Lev Tolstoj. 1.vyd.
Bratislava : Tatran , 1973. 664 s.
3. Lev
Lev Tolstoj v spomienkach. 1. vyd.
Bratislava : Obzor. 1978 . 392 s.

Názov: Lev Nikolajevič Tolstoj - bibliografický leták pri príležitosti 180. výročia narodenia spisovateľa

Zostavil: Vojtech Gottgeisel – úsek beletrie Rodinnej knižnice KAB NZ

Zodpovedná: Marta Szilágyiová – riaditeľka KAB NZ

Vydala: Knižnica A. Bemoláka v Nových Zámkoch

Termín: december 2008

Náklad: 30 ks

Tlač: KAB NZ